

Vedení rozhovoru při verifikaci sexuálního zneužití dítěte

H.Halfarová, P. Pöthe
Krizové centrum Linky bezpečí, Praha

SOUHRN:

Sexuální zneužívání dětí představuje významné, zatím málo rozpoznané, riziko psychického poškození významné části dětské populace. Sexuální zneužívání dítěte probíhá v podmínkách konspirace a emoční manipulace dítěte ze strany dospělé osoby, která, v převážné většině případů, patří do okruhu užší a širší rodiny. Prolomení bariéry mlčení, strachu či nevědomosti na straně zneužívaného dítěte vyžaduje citlivý postup, založený na klinicky ověřených podmínkách vedení rozhovoru. Cílem rozhovoru je prokázání nebo vyloučení možnosti sexuální manipulace s dítětem a zavedení ochranných opatření a účinné psychoterapie. Autoři článku se pokoušejí shrnout základní pravidla a techniku maximálně objektivního rozhovoru natáčeného na videozáznam, z důvodu předejití sekundární viktimizaci. Praktické ukázky vedení rozhovoru s dítětem v předškolním a školním věku, u kterých je podezření na sexuální zneužití, jsou doplněné ukázkou dětské terminologie pohlavních orgánů.

Klíčová slova:

sexuální zneužívání dětí, sekundární viktimizace, videozáznam, diagnostický rozhovor, multidisciplinarita

SUMMARY:

Child sexual abuse represents a significant, yet not fully recognised, risk of psychological damage of a significant proportion of child population. Sexual abuse of children is taking place under the conditions of conspiracy and emotional manipulation of the child by an adult, usually from the child's family environment. Breaking the barrier of silence and secrecy requires a sensitive approach based on a clinical interview. The aim of the interview is to confirm or exclude the possibility of sexual molestation of the child and to set up a protective strategy and effective psychotherapy. In order to gain maximally objective data and to avoid secondary victimisation the authors summarize the basic rules and techniques of the interview which is recorded on a video tape. Practical illustrations of interviews with pre-school and school-aged children are complemented by a vocabulary of children's terms of sexual organs.

Key words: child sexual abuse, secondary victimisation, videorecording, diagnostic interview, multidisciplinarity

Otázka řešení problému sexuálního zneužívání dětí se v nedávné době stala významným momentem řady diskusí probíhajících v kontextu sociálně právní ochrany dítěte.

Multidisciplinární charakter této individuální a společenské patologie se odráží v širokém okruhu zainteresovaných pracovníků z oblasti psychologie, medicíny, sociální práce, policie i práva, kteří se společně zúčastňují seminářů a konferencí. K problému sexuálního násilí na dětech se totiž pořádají odborné konference a semináře nejenom v zahraničí, ale také u nás. Nepochybným přínosem v pomoci při řešení dané problematiky jsou původní publikace na toto téma. Navzdory pozitivnímu vývoji a narůstání teoretického zájmu je otázka pomoci sexuálně traumatizovanému dítěti nadále otázkou schopnosti jednotlivého pracovníka převést teoretická východiska do každodenní praxe.

Situace v oblasti diagnostiky sexuálního zneužívání dětí (child sexual abuse CSA) zůstává nadále záležitostí několika málo specializovaných pracovišť koncipovaných na principu krizových center. Tato zařízení, mezi která patří Krizové centrum Linky bezpečí, doplňují práci státních orgánů a institucí, zejména oddělení péče o dítě (OPD), se kterými v zájmu dítěte úzce spolupracují. Státní orgány kontaktují tato zařízení s žádostí o provedení relevantního diagnostického vyšetření dítěte.

Ústředním problémem pomoci sexuálně zneužívanému dítěti, je problém diagnostického rozhovoru. Ve většině případů CSA chybí fyzický nálezný ve smyslu pozitivního gynekologického či pediatrického nálezu, který by zneužívání potvrdzoval podobně jako je tomu například u případů tělesného týrání dítěte. Diagnostický rozhovor slouží jako hlavní zdroj potvrzení nebo vyloučení pohlavního zneužití. Není proto divu, že právě tato náročná procedura je objektem zvýšeného zájmu a sledování z řad těch, kteří by se z jakýchkoli důvodů mohli cítit ohroženi. Hlavní oblast obav se soustředí kolem možnosti předpojatosti vyšetřujícího a z ní vyplývající neobjektivitě vedeného vyšetření. Není pochyb o tom, že neodborně vedené interview v případě falešného obvinění může vést k nespravedlivému potrestání nevinného člověka, tato možnost se však v kontextu právní nepřízně vůči dětem jeví jako spíše výjimečná. Nízkou profesionalitou vyšetřujících pracovníků jsou poškozeny především samotné vyšetřované děti. Poškození a ublížení dítěti v případě neobjektivního vedení pohovoru vede k jeho další traumatizaci vyplývající jednak z nutného opakování a následného zpochybňování jeho výpovědi, jednak z možnosti dalšího zneužívání. Profesionální vedení diagnostického rozhovoru tedy zaručuje nejenom maximálně možnou míru objektivitě, ale zároveň chrání dítě před sekundární viktimizací.

TRAUMATOGENNÍ DYNAMIKA CSA

Základem odborného přístupu při práci s oběťmi sexuálního zneužívání je slušná znalost subjektivních a objektivních dynamik vyplývajících z charakteru zneužívání a z jeho intrapsychické reprezentace. Tu nejlépe vystihuje výrok jedné z našich klientek, která svoje zneužívání prožívala jako „tajemství, které nemám komu sdělit“. Mezi hlavní dynamiky CSA patří:

- *zrazení přirozené důvěry dítěte*
- *zneužití moci*
- *neschopnost dítěte dát vědomý souhlas*
- *aktivity zahrnující rozličné způsoby sexuálního uspokojení prostřednictvím dítěte*
- *emoční manipulace a/nebo fyzické donucení dítěte*
- *pocit ohrožení dítěte bez ohledu na způsob zneužití*

Sexuální zneužití je v psychice oběti reprezentováno čtyřmi traumatogenními faktory, které profesor David Finkelhor z University New Hampshire nazval 1) traumatickou sexualizací 2) zradou 3) bezmocností a 4) stigmatizací (3)

Podkladem traumatické sexualizace je vliv zneužití na sexuální citění a chování dítěte.

Zneužitím je dítě pohlavně stimulováno tak, že v něm násilník vyvolá sexuální citění. Míra intenzity zážitku pohlavního vzrušení může být pro dítě až šokující. Nárůst sexuálního citění zároveň přináší naléhavou potřebou po jeho uspokojení. Na realizaci sexuálního vztahu však dítě není připravené ani psychicky ani tělesně. Může se stát, že instinktivně začne sexuálně napadat svoje okolí. Jindy se stane závislé na násilníkovi a jeho sexuálních aktivitách, čímž se zároveň prohlubuje jeho vnitřní zmatek.

Podstatou zrady je zklamání ze ztráty blízké autority. Pokud je sexuálně zneužívané blízkou osobou, například otcem, dítě prožívá zklamání nad ztrátou důvěry v osobu, které bezvýhradně věřilo, která dřív nebo později vede ke ztrátě milovaného objektu. Tato zkušenost může vést k dlouhodobé ztrátě důvěry nejenom v dominantní objekty, ale ke ztrátě bazální důvěry obecně. V průběhu vyšetření se tato poloha může manifestovat v podobě negativního přenosu k vyšetřujícímu.

Konfrontace dítěte s realitou dospělého světa vychází v jeho neprospěch. Tváří tvář moci abusera si dítě uvědomuje svoji bezmoc, která odráží i zkušenost několika neúspěšných pokusů zabránit dalšímu zneužití. Vyhrožování či vydírání abusorem stupňují pocit bezmoci, která se projevuje výraznou tenzí, anxiitou a potlačovaným hněvem. Pocit bezmoci je charakteristický i pro oběť, která ve své snaze podělit se o svoji bolestnou zkušenost a získat ochranu před dalším ublížením, naráží na nepochopení a odmítnutí dospělých. K bezmoci se váže další, velmi významné trauma, které bychom mohli nazvat ztrátou kontroly.

Základem stigmatizace je, zejména v případě incestu, pocit zkaženosti, znehodnocení, špíny, a nevyřčené viny, která se pojí s masivní emoční manipulací rodiče.

ZÁSADY KOMUNIKACE

V zájmu minimální sekundární viktimizace dítěte a v souladu s potřebou získání maxima objektivních informací je nevyhnutelné, aby byl diagnostický rozhovor veden podle předem daných pravidel a postupů. Pokud se první výpověď dítěte v rámci strukturovaného rozhovoru zachytí na videozáznam, můžeme dítě ušetřit od zbytečné sekundární viktimizace v důsledku opakování výpovědi.

Při vyšetření sexuálně zneužitého dítěte je velký rozdíl mezi dětmi, které již chodí do školy, dětmi, které jsou v předškolním věku a dětmi, které jsou na konci batolecího období. U všech věkových kategorií potřebujeme podrobnou sociální anamnézu, nezbytné gynekologické vyšetření, psychologické vyšetření. Psychologické vyšetření je zaměřeno na osobnost a intelekt dítěte, jeho schopnost pamatovat si prožité události, neméně důležité jsou vztahy v rodině dítěte. Velmi podstatnou roli hrají u nejmladších dětí jejich komunikační schopnosti.

Řečový vývoj u tříletých dětí velmi pokročil od doby narození, ale má svá omezení a zvláštnosti. Na dítě je třeba mluvit pomalu, s delšími pauzami v jednoduchých, gramaticky správných větách. To, co potřebujeme zdůraznit, opakujeme. Přípustné je používání zdvořilých, ne však šišláných. Při rozhovoru s tříletým dítětem se musíme zcela přizpůsobit dětskému slovníku a důsledně používat výrazy pro pohlavní orgány takové, jakých používá dítě.

U dětí na konci batolecího období a začátku předškolního věku musíme počítat s velkými interindividuálními rozdíly poznávacích funkcí a řečových schopností. Některé děti mají harmonický vývoj těchto funkcí, jiné nerovnoměrný. V tomto vývojovém období dochází všeobecně k nárůstu pozorovacích schopností, pozornosti a představitosti, růstu paměťových schopností, které jsou především vázané na citový prožitek. Své zkušenosti promítá dítě především do hry. S rozvojem zkušeností je neodmyslitelně spjata myšlení. Procesy myšlení jako srovnání, třídění, zevšeobecňování jsou v počátcích těsně vázány na názorné situace. S rozvojem myšlení se těsně rozvíjí i schopnost dítěte něco sdělit a specifickým způsobem komunikovat. Dítě

komentuje, upozorňuje, vyjadřuje svá přání. Rozumí dříve, než aktivně zvládne svůj řečový projev.

Pokud využijeme při kontaktu s dítětem všech těchto znalostí víme, že děti na konci batolecího období by kresbu rodiny z pochopitelných důvodů nezvládly a tak můžeme k navázání kontaktu a uvolnění použít terapeutické hračky. Začínáme volnou hrou, ve které dítě pozorujeme, testujeme si jeho schopnosti reagovat na naše požadavky a všímáme si zejména řečového projevu. Pozvolna se stáváme aktivnějšími a tato úvodní část vrcholí požadavkem na sestavení rodiny z figurek a pojmenování jednotlivých členů rodiny.

U předškolních dětí už takové obavy z rozhovoru s dítětem nepanují, protože komunikační schopnosti u těchto dětí jsou na mnohem vyšší úrovni, než v batolecím období. Rozhovor začínáme zpravidla kresbou rodiny, nad kterou se dítě uvolní a naváže potřebný kontakt. Kresba rodiny nám řekne mnohé o citovém klimatu rodiny, ukáže nám, koho dítě do rodiny počítá a poodhalí nám některé konflikty v rodině. Přes hru, stejně jako u starších dětí přes kresbu, se snadněji a nenásilně dostaneme k tématu sexuálního zneužití.

U batolat a dětí předškolního věku používáme jako doprovodný diagnostický nástroj anatomické panenky. Kolem používání anatomických panenek s detailně vyobrazenými pohlavními znaky nepanuje ve světě shoda mezi odborníky a mnozí varují před přeceňováním jejich významu při objektivizaci CSA. Sada anatomických panenek správně obsahuje čtyři postavičky reprezentující dvě děti a dva dospělé obou pohlaví. Anatomické panenky mají všechny tělní otvory, přičemž „dospělé“ panenky mají zobrazené sekundární pohlavní znaky včetně pubického ochlupení. Při používání těchto pomůcek si musíme uvědomit, že jde především o komunikační medium, které pomáhá dítěti identifikovat části těla a jasněji vysvětlit probíhající zneužívání. Anatomické panenky by se měly používat pouze v kontextu komplexního vyšetření, ale rozhodně ne jako jediný diagnostický nástroj. Manipulace s nimi by měla být pokračováním hry, aby se nám podařilo u dětí uvolnit vzrůstající tenzi a zábrany a zároveň snížit nejistotu.

Rozhovor s dítětem ve školním věku musí mít svá pevně daná pravidla, podobně jako je tomu u dětí předškolních. Tato pravidla můžeme shrnout do devíti bodů: 1/ používat jednoduchá srozumitelná slova, 2/ vyhýbat se větám obsahujícím několik myšlenek či návrhů, 3/ vyhýbat se záporům, 4/ vyhýbat se nadměrnému užívání zájmen, 5/ vyjasnit si s dítětem názvy intimních částí těla, 6/ neměnit jazyk dítěte, 7/ vyhýbat se používání naváděcích otázek, 8/ používat otázky s otevřeným koncem, 9/ vyhýbat se subjektivnímu hodnocení událostí a odsuzování pachatele.

Pro názornou ilustraci přikládáme příklady rozhovorů vedených s dítětem v předškolním a školním věku, u kterého vzniklo podezření na sexuální zneužívání.

UKÁZKA ROZHOVORU S TŘÍLETÝM DÍTĚTEM

Navázání kontaktu a uvedení natáčení videokamerou

1. „Ahoj ....., pojď dál. Jmenuji se ..... a budu si s tebou povídat a hrát si“.
2. „Tady za mnou stojí kamera, která sleduje jak si hraješ a co si spolu povídáme. To je proto, abych si nemusela nic psát a také proto, aby jsi nic z toho, co si tu budeme říkat nemusela nikde opakovat znovu“.

Budování vztahu a kompetence dítěte odpovídat na otázky za pomoci hraček. Necháme dítě volně hrát, pozorujeme ho, nespěcháme. Postupně, jak se dítě osměluje, můžeme začít klást otázky.

3. „Jak se jmenuješ celým jménem?“

4. „Kolik je ti let? Umíš mi to ukázat na prstech?“
5. „Kde bydlíš? Znáš svojí adresu pro případ, že by ses ztratil/la?“
6. „Povíš mi, kdo všechno u vás doma bydlí? Pokud dítě nereaguje, zkusíme docílit splnění úkolu přes hračky“.
7. „Řekneš mi jejich jména?“
8. „Chodíš do školky?“
9. „S kým si tam hraješ? Povídej mi o tom“.

Dotazování v souvislosti s podezřením na sexuální zneužití

Otázky by se měly zejména týkat situací kolem toalety, koupelny a spaní. Během dotazování věnovat pozornost šimrání a hlazení (může to být dětský výraz pro osahávání). Toto je nejvhodnější doba, kdy požit anatomické panenky.

10. „Povíš mi, kdo tě dává spinkat?“
11. „Leží s tebou někdo v postýlce?“
12. „Co spolu v postýlce děláte?“

Pokud dítě začne hovořit o zneužívání, snažte se získat detailní informace poslední události (co, kde, kdo, popřípadě kdy). Je nutné si uvědomit, že orientace tříletých dětí v čase je minimální.

13. „Řekni mi, kde všude tě šimrá, hladí?“

Pokud dítě váhá nebo neví, jak to říci, je vhodné mu opět nabídnout anatomické panenky.

14. „Ukážu ti panenku, mohla bys to být ty. Ukaž mi na ní, kde všude tě šimrá, hladí?“

Je dobré se ptát, jak se při tom dítě cítí. Tříleté děti jsou schopné říci, jestli se jim to líbí nebo ne, jestli zažívají strach apod. Nedovedou vysvětlit proč. Jejich odpovědi budou stručné, většinou odpovídají v holých větách.

15. „Co máš při šimrání na sobě?“
16. „Když je .....(tatínek, dědeček, strejda, atd....) s tebou v postýlce, sám doma., co má na sobě on?“ (*Vzít si na pomoc anatomickou panenku dospělého muže*).
17. „Pověz mi všechno o tom, co spolu s ..... děláte“.
18. „Kdy ti to..... dělá? (ve dne, kdy je světlo nebo večer, v noci, kdy je tma, ráno).“
19. „Kde ti to..... dělá (postel, doma u rodičů, u prarodičů, na chatě apod.)“
20. „Kde byla v tu chvíli maminka?“

Ujasnění terminologie důležitých detailů

21. „Když tě maminka myje, myje ti zadeček a i tam, kde čůráš?“ Jak tomu říkáš? *Většinou následuje pojmenování **
22. „A u kluků tomu říkáš jak? *Následuje pojmenování ***
23. „Řekni mi, kam ti sahal?“ .....“Ukaž mi to na panence.“ (*Dítě hovoří nebo mlčky ukazuje na panence, jedná se většinou o jednoduchý popis penetrace penisem nebo prsty do vaginy nebo konečníku*)

24. „Chtěl po tobě, abys mu někam sahala? Kam?“ (*následuje většinou popis masturbace penisu rukou dítěte nebo felace*)
25. „Na co si ještě vzpomínáš?“ (*dítě může hovořit „o počůvání“ abusorem, jedná se o ejakulaci spermatu. Pak je na místě zeptat se kam sperma vyteklo. Dítě může odpovědět nebo ukázat na anatomické panence.*)
26. „Udělal ti ještě něco?“
27. „Co říkal, když to s tebou dělal?“
28. „Řekl ti..... , že o tom nesmíš s nikým mluvit?“
29. „Řekla jsi to mamince nebo někomu jinému, co ti dělal ?“

Pokud následuje odpověď dítěte, že řeklo, ptáme se dál.

30. „Jak jsi jí to řekla?“ ..... „Cos jí všechno řekla?“.....“Řekneš mi to?“

UKÁZKA ROZHOVORU S DÍTĚTEM ŠKOLNÍHO VĚKU

1.část

Uvedení natáčení videokamerou a navázání kontaktu s dítětem:

1. „Prosím, pojd' dál. Posad' se tady.“
2. „Jmenuji se ..... Pracuji jako (lékař, psycholog, sociální pracovníce, policista, atd...). Víš co (lékař, psycholog, sociální pracovníce, policista, atd...) dělá?“
3. „Máš pravdu, vyšetřujeme, léčíme, snažíme se pomáhat lidem. Taky mluvíme s dětmi a pomáháme jim.“ (Pauza na otázku dítěte).
4. „Podívej se kolem. V tomto pokoji je kamera. Budeme natáčet náš rozhovor, proto abych se mohl/a na to, co říkáš, plně soustředit a nemusel/a se rozptylovat psaním. Dobře ?“
5. „Ta nahrávka bude taky sloužit k tomu, aby si nemusel/a všechno říkat znovu. Potom co skončíme, bude nahrávka uložena na bezpečné místo, aby k ní nikdo nemohl. Nikdo se na ní nebude koukat bez toho, abychom s tím souhlasili.“
6. „Chceš se mě na něco zeptat?“.(čekáme na odpověď). Pokud ne, budeme pokračovat v natáčení, ano?“

Testování kompetence dítěte odpovídat na otázky

6. „Jak se jmenuješ?“
7. „Jak ti říkají kamarádky/kamarádi ?“
8. „Můžu ti říkat .....?“
9. „Kolik ti je let?“
10. „Kdy máš narozeniny“
11. „Do které chodíš třídy?“
12. „Jaké jsou tvoje oblíbené předměty?“
13. „Kdy chodíš ze školy domů?“
14. „Jakou máš oblíbenou barvu/jídlo/ hudební skupinu.....?“

15. „Kdo u vás doma bydlí? Řekni jejich jména.“
16. „Kdo ti pomáhá s úkoly?“
17. „Kdo je tvůj nejlepší kamarádka/kamarád?“
18. „S kým si ještě hraješ?“
19. „Jak si k nám dnes přišla/přišel?“

Vysvětlení základních pravidel. Rozdíl mezi pravdou a lží.

20. „Dnes si budeme spolu povídat o něčem, co je velmi důležité: Než začneme, rád/a bych věděl/a jestli víš, jaký je rozdíl mezi tím, když někdo říká pravdu nebo lže.“
Přímý přístup (pro starší děti):
21. „Řekni mi vlastními slovy co znamená slovo „pravda“.“
22. „Co pro tebe znamená „lež“.“
Konceptní přístup:
23. Dáme příklad pravdivého a lživého výroku a zjišťujeme kompetenci dítěte:
„Prší uvnitř pokoje?“ (dítě odpoví „ano“ nebo „ne“)
„Když řeknu, v tomto pokoji prší, bude to pravda nebo lež?“
24. „Pokud nám dítě nedá odpověď, zeptáme se ho jiným způsobem:
„Řekl/a jsem ti skutečnost nebo je to fantazie (nebo, „jsem si to vymyslel/a)““
25. Uvedeme příklad a sledujeme kompetenci dítěte:
„Jakou barvu má moje sako?“ (dítě odpoví)
„Když řeknu, že mám zelené sako, bude to pravda nebo lež?“
26. Pokud dítě není schopno rozlišit lež od pravdy, vyšetřující se může pokusit jednoduchými slovy rozdíl definovat: „Pravda je něco co se skutečně stalo. Lži jsou věci, které se doopravdy nestaly, věci fantazie, které jsou vymyšlené.“
27. „Pokud opravdu neznáš odpověď na moji otázku můžeš klidně říci „nevím“ a když jí nerozumíš, řekni „nerozumím“ a já se tě zeptám jinak.“
28. Vše, o čem si tady teď budeme povídat, musí být pravdivé, nic nesmí být vymyšlené nebo předstírané. Taky nesmíme nic vynechat. Dobře?“

2.část

Volné sdělení dítěte o událostech

29. „Teď mi řekni co se stalo.“

3. část

Dotazování (pokud je dítě nemluvné)

30. „Proč si dnes tady?“
31. „Připadáš mi rozčilená/y. Řekni mi co se stalo.“
32. „Dozvěděl/a jsem se (z telefonu, z zprávy, z jiného sdělení, a pod...), že se ti něco přihodilo a rád/a bych ti nějak pomohl/a. K tomu potřebuji vědět, podle tvých vlastních slov, co se přesně stalo.“

33. „Udělal ti někdo něco, co by jsi měl/a říct?“
34. „Řekl ti někdo, že máš držet tajemství?“
35. Ujasňme jsi terminologii a jazyk, který dítě používá. * (Vyhýbejme se užívání otázek typu: „pamatuješ...“ „nebo“ mohla by jsi říct...“ atd..., tzn. otázek, na které se dá odpovědět „ano“ nebo „ne“).

Detailní informace poslední události:

CO:

36. „Co se stalo?“
37. „Pověz mi něco víc o tom.“
38. „Pověz mi o tom, co se stalo naposledy.“
39. „Pokračuj.“
40. „Co se ještě přihodilo?“
41. „Co se stalo pak?“
42. „Řekl/a jsi, že .....(tatínek, strejda, děda, Miloš, pan X.,....) udělal něco špatného. Řekni mi, co..... (tatínek, strejda, děda, Miloš, pan X.,....) udělal.“

KDE:

43. „Řekl/a si, že se něco stalo, když máma nebyla doma. Který domov máš teď na mysli?“
44. „Kde jsi byla, kdy se tě ..... dotýkal?“
45. „Řekl/a jsi, že to bylo doma? Jakou máte adresu?“
46. „Kolik máte pokojů v bytě/domě?“
47. „Ve kterém jsi byl/a pokoji, když se tě táta dotýkal?“
48. „Popiš mi, co bylo v pokoji.“
49. „Co jsi viděl/a, když jsi tam vstoupil/a?“
50. „Jak si se tam dostal/a?“
51. „Řekl/a jsi, že .....bydlí ve třetím patře nějakého domu. Bylo na tom domě napsáno nějaké číslo?“

KDO:

52. „Kdo je .....? Jaké je jeho celé jméno?“
53. „Jak dlouho ho znáš?“
54. „Kde bydlí .....?“
55. „Kterého.... (učitele, vychovatele, trenéra, atd....) si řekla, že ti dal ruku do kalhotek?“
56. „Jak se jmenuje tvůj .....(učitel, vychovatel, trenér, atd...)?“
57. „Kolik je ..... let?“
58. „Popiš mi jak vypadá.“

KDY:

59. „Kdy se to stalo?“ (čas a datum)
60. „Říkal/a jsi, že se stalo, když jsi se koukal/a na televizi. Řekni mi, co šlo v té době v televizi.“
61. „Řekl/a jsi, že si nemůžeš vzpomenout na datum. Šla/šel jsi v ten do školy?“

62. „Co jsi v ten den ve škole dělal/a?“
63. „Řekla/řekl jsi, že se to stalo v noci před tím dnem. Dnes je .....(datum), jaké datum bylo v tu „noc před tím dnem“?“
64. „Byla venku tma nebo bylo světlo?“
65. „Řekl/a jsi, že jsi spal/a, když .....vešel. Kdy jsi šla/šel do postele v ten den?“

JAK : (otázky k šetření specifických detailů)

71. „Řekl/a jsi, že v pokoji byla tma, jak jsi věděl/a, že to byl .....?“
72. „Řekl/a jsi, že ti něco říkal a ty jsi spoznal/a, že to je ..... Co ti říkal?“
73. „Co udělal, že jsi se cítil/a „nepříjemně“?“
74. „Čím se tě .....dotýkal?“
75. „Řekl/a jsi, že ti vložil něco do zadečku. Co je tvůj „zadeček“?“
76. „Řekni mi jiný výraz pro .....**“
77. „Čemu říká maminka/táta „spodek“?“
78. „Co jsi měl/a na sobě, když se tě dotknul?“
79. „Co měl na sobě ....., když se tě dotýkal?“
80. „Když jsi měl/a na sobě kalhoty, jak se ..... dotýkal tvého zadečku?“
81. „Řekl/a jsi, že ti strejda vložil svého .....**. to pusy. Řekl tehdy něco, po tom nebo před tím než to udělal?“
82. „Když ti vložil svého.....** do úst. co jsi viděl/a?“
83. „Popiš jak vypadal jeho.....**“
84. „Co jsi ještě viděl/a?“
85. „Co se mu stalo, když se dotýkal svého penisu před tebou?“
86. „Co jsi cítil/a, když ti do.....* zezadu něco vložil?“
87. „Jak pohyboval tělem?“
88. „Řekl/a jsi, že třásl svým tělem, ukaž mi, jak to dělal?“
89. „Kolikrát se třásl?“
90. „Jak dlouho to trvalo?“
91. „Jak dlouho byl s tebou?“
92. „Řekl/a jsi, že ti podal toaletní papír, aby jsi se utřel/a, kde jsi se utíral/a?“
93. „Po tom co jsi se utřel/a, co jsi na papíře viděl/a?“
94. „Kam si toaletní papír dal/a?“
95. „Řekl/a jsi, že si na spodku cítila něco vlhkého, viděla jsi, co to je?“
96. „Řekl/a jsi, že to, co z jeho..... vyteklo ti vůbec nechutnalo, co jsi s tím udělal/a?“
97. „Kam jsi ho vyplivl/a?“
98. „Jakou to mělo barvu?“
99. „Jakou to mělo vůni?“
100. „Udělal ti ještě něco jiného?“
101. „Co po tom říkal?“

Utajování :

102. „Co ještě dělal nebo říkal, když ti vložil svůj .....* do pusy?“
103. „Říkal/a jsi, že tě přitlačil ke zdi a přinutil, aby jsi si klekl/a. Jak tě k tomu přinutil?“
104. „Kterou rukou ti mačkal rameno?“
105. „Co dělal s druhou rukou?“
106. „Než .....odešel z ložnice, řekl něco?“

107. „Kdo ještě ví to, co jsi mi právě řekl/a?“

108. „Když jsi to mamince pověděl/a, co na to maminka řekla?“

KDO JEŠTĚ:

109. „Kdo byl ještě v ložnici, když ..... vešel?“

110. „Kdo byl ještě v bytě/v domě, když se to stalo?“

111. „Zmínil/a jsi se, že v ložnici byl i tvůj bratr, říkal něco? A co po tom, řekl ti něco?“

PRŮBĚH ZNEUŽÍVÁNÍ:

112. „Co se ještě stalo?“

113. „Stalo se to už někdy v minulosti?“

114. „Kolikrát se to stalo?“

115. „Řekni mi, co se stalo když to bylo poprvé.“ (opakujeme postup se zaměřením na 36-65)

4.část

Ukončení rozhovoru:

116. „Právě jsi mi řekl/a, že ti ..... sahal na tvůj ..... a že jsi měl strach to říct. Je ještě cokoli, s čím by jsi se chtěl/a svěřit?“

117. „Dneska jsem ti dal/a spoustu otázek. Chceš se mě teď ty na něco zeptat?“

118. „Vím, že to bylo pro tebe těžké mluvit o všech těch věcech. Děkuji, že jsi mi o nich pověděl/a.“

119. „Vidím, že už jsi netrpělivý/á, ale než odejdeš, ráda/rád bych ti poděkoval/a za to, že jsi přišla.“

120. „Chtěl/a bych, aby jsi věděla, že ti v této věci chci pomáhat. Kdyby jsi měl/a jakékoli další dotazy, nejasnosti, prosím ozvi se. Děkuji, že jsi přišla.“

NEJČASTĚJŠÍ VÝRAZY PRO POHLAVNÍ ORGÁNY, KTERÉ DĚTI UŽÍVAJÍ:

* pipina, pipinka, prcinka, kačenka, pucka, buchtička, buchta, júlina, mezinožka, fridolínka, předeček, boženka, beruška, a další.

** pipín, pind'our, ferda, bimbas, pindík, mrčinka, piňďa, péro, pilínek, pepík, čůráček, lulánek, a další.

ZÁVĚR:

Odhalení sexuální zneužití dítěte je prvním předpokladem účinné ochrany dítěte před dalším ubližováním a slouží jako základ poskytování terapie, s cílem odstranění a prevence krátkodobých a dlouhodobých následků. Hlavním nástrojem pomoci sexuálně zneužívanému dítěti je vedle nezbytné profesionality rovněž schopnost poskytovat ničím nepodmíněnou emoční

podporu a ochotu angažovat se ve prospěch nejlepšího zájmu dítěte a dospívajícího.

LITERATURA

1. **Cantlon J., Payne G., Erbaugh C.** : Outcome-based practice: Disclosure rates of child sexual abuse comparing allegation blind and allegation informed structured interviews. *Child Abuse & Neglect*, Vol. 20. No. 11, str. 1113 - 1120, 1996
2. **Cheung K.M.**: Developing the interview protocol for video-recorded interviews in Child sexual abuse. *Child Abuse & Neglect - The International Journal* Vol. 21. No. 3, str. 273 - 284, 1997
3. **Finkelhor D.**: Sourcebook on Child Abuse. Sage publications, 1986
4. **Halfarová H.**: Sexuálně zneužívané dítě. In: J. Dunovský, Z. Dytrych, Z. Matějček a kol.: *Týrané, zneužívané a zanedbávané dítě*, Grada, Praha 1995
5. **Malá E., Raboch J., Sovák Z.**: Sexuálně zneužívané děti, Psychiatrické centrum Praha, 1995
6. **Pöthe P.**: *Dítě v ohrožení*. Nakl. G+G, Praha 1996

Článek byl zpracován v rámci řešení grantu IGA MZ ČR č. 4391 - 2